

raport, căci cu proiectele militare retrase s'a retras și acest raport. Discuția a fost foarte sgomotoasă. Președintele a trebuit să îndrume mai mulți deputați la ordine. Majoritatea primește propunerea referentului.

Și mai sgomotoasă a fost discuția ce s'a desfășurat în jurul celor întimplate Duminecă în Oradea-Mare.

Barabás aduce la cunoștința Dietei brutalitățile poliției din Oradea-Mare. Indignarea opoziției izbucnește în strigăte de „sistem croat!“ — „Rușine!“ — „Jos cu căpitanul de poliție!“ — „Trebue spânzurat!“ Barabás la sfârșit cere suspendarea căpitanului de poliție și ancheta în chestia știrbirii dreptului său de imunitate.

Ministrul-președinte Khuen-Héderváry răspunzând lui Barabás, declară că n'a avut cunoștința prealabilă despre evenimentele din Oradea-Mare, dar a cerut informațiuni detaiate. De altminteri va ordona cercetare severă.

Tot în chestia asta mai vorbesc Komjáthy și Olay, arătând că la toate turburările numai poliția e de vină.

După pauză Vészi, marele aderent alu Széll, își motivează eșirea din partidul liberal. A vorbit cu spirit, uneori cu o ironie mușcatoare. Arată cum sub Széll, ministrul Fejérváry declarase că proiectele militare sunt absolut de lipsă, iar sub ministeriul nou nimeni nu mai vrea să știe de ele. „Banul a spus că guvernul său e continuarea guvernului lui Széll; ei dar Széll a ținut de inadmisibile două lucruri: clătura și dizolvarea parlamentului în stare de ex-lex, la cari banul ține morțiș. Și ziua e continuarea nopții, dar e opusul ei. Așa și guvernul banului e opusul guvernului lui Széll.“

Bartha Ödön, Kossuthist, prin o întrerupere a sărit în ajutorul banului, secerând în schimb din partea celorlalți Kossuthiști izbucniri de indignare: — „Asta nu merge!“ — „Treci de cealaltă parte!“ — „La spatele banului e locul tău!“

Vészi sfârșește declarând că nu ia la cunoștință vorbirea de program a ministrului. A mai urmat o scurtă interpelație alu Haydin, după care ședința s'a încheiat la 2 1/4.

Moartea lui Kállay Beni.

Kállay Beni, ministrul comun de finanțe și guvernorul Bosniei și Herțegovinei a murit pe neașteptate eri la amiază în Viena. Numai puține zile a

fost bolnav. Tocmai luna asta vsă și ia concediu ca să-și vadă de state, dar vechia lui boală a izbucnit nou, silindu-l să rămână în pat. Despre artea lui a fost avizat numai decât Sa; ministrul-președinte Khuen-Héderváry, în Dietă a primit știrea despre moaia lui.

Kállay Beni a fost un băut de stat foarte cult, orientalist cu mavază. S'a născut la 1839, a trăit daria ant Studiile și le-a făcut pe cale învăd. Deja la vârsta de 26 ani știa lia turcească, grecească și bosniacă. Ia la 1875 a fost consul general în Igrad, apoi redactor al foii politice Kelmépa. In același vreme se ocupa și cu istoria popoarelor din Balcan. Abzicând post-tul de redactor a călătorit la Cstanlinopole, unde a făcut studii etnrafice. Impreună cu contele Anirás-y inaugurat noua politică bosniacă. De 1882 ca ministru comun de finanțe (guvernul Herțegovina și Bosnia Reganisa rea acestor două provincie e merul lui. A desvoltat și o mare activitate literară, scriind mai multe cărți științifi de valoare.

Una și buni.

Timișoara, la 12 Iulie 1903.

Di Pavel Rotariu, avocat n Timișoara acuză în numărul 136 din anul curent al „Gazeta Transilvaniei“ pe urmii săi și ai protopopului Putici la institutul „Timișiana“ și — pe „un om cu oare-cre trecere în public“, că clevelesc câte verz: și uscate despre dinșii și că îi calomniează în mod josnis și ordinar nu numai ca foși membri ai direcțiunei la institutul de crelit „Timișiana“, ci și ca oameni privați.

Fușini oameni în Timișoara s'ar interesa acum de Rotariu și de Putici, dacă purtarea și faptele lor ca oameni publici n'ar fi atins în mod neplăcut o mare parte a inteligenței române din Timișoara.

Început a tot progresat până-când au ajuns Putici și Rotariu în direcțiune; în acest timp a ajuns casa lui Meletie Dreghici, a socrutul lui Rotariu, la licitație publică, din prețul cărei a moștenit soția lui Rotariu a treia parte, pe basa decisului oficiului de cărți funduare nr. 6391/900 și-a și ridicat partea ei.

O casa veche de cel puțin 150 de ani, bună numai de dărâmat, situată într'o parte laterală a orașului intern, peste drum de o casarmă; licitația s'a ținut la 29 Decembrie 1899 în cancelaria oficiului de cărți funduare; Rotariu și Putici atunci omnipotenți în direcțiunea institutului „Timișiana“ au exoperat, ca „Timișiana“ să liciteze și să cumpere casa aceasta, dar „Timișiana“ nici n'a avut, nici nu va avea lipsă de această casă.

Direcțiunea emite la licitație ca plenipotențiat pe Putici, cu dînsul merge la

licitație și directorul Rotariu, protocolul de licitație arată mersul la licitație, se afla la acte sub nr. 6391/900, vadiu ca licitanți au depus Putici, Eger József și Armin Hartmann, Putici cel dintâru ofere 20.000 fl., (adece douăzeci de mii fl.) ceilalți doi licitanți când aud un ofert atât de mare, n'au licitat, n'au oferit nimic, ci au luat vadiul și s'au dus.

„Timișiana“ a plătit 20.000 fl. ca preț de cumpărare, 860 fl. competență de cumpărare erarului și 200 fl. tacsă de cumpărare orașului Timișoara, și după cumpărare de loc a trebuit să repareze casa, căci era într'o stare neglijată; această cumpărare peste măsură scumpă făcând resens la inteligența română din Timișoara, direcțiunea „Timișorenei“ încă sub Putici și Rotariu a pus casa la vînzare, a publicat vînzarea în foile locale din Timișoara, dar n'au putut-o vinde, nu e vîndută nici astăzi, banii investiți în această casă nu aduc percentele; — deci dară acum trebuie alți oameni să lucre și să ostenească la „Timișiana“ să realizeze câștig în alte daraveri, ca să acopere pierderea cauzată prin Rotariu și Putici.

Dar laudă ceriului și înțelepciunei acționarilor, că de când au delăturat pe Rotariu și pe Putici, trebile la „Timișiana“ au început a merge bine, deja se observă progres.

Comuna bisericească din Timișoara-fabric are o școală de fete și una de băieți, amîndouă au edificii vechi, scunde, umede, copertiș, podele, ferestri în stare desolată, sunt numai spre rușinea Românilor din Timișoara, de un lung șir de ani a fost și e și acum președintele comitetului parochial Pavel Rotariu și de 12 ani paroch protopopul Putici.

În vara anului 1895 inteligența română din Timișoara, cam vre-o 20 de persoane au ținut o conferință privată pentru a începe o acțiune pentru zidirea școlii, a fost acolo și Rotariu și Putici, s'a emis o comisiune de 3 persoane sub prezidenția lui Putici, ca să meargă pe la fiecare parochian, să-i pună la inimă necesitatea zidirii școlii și să-l roage a subscrie de voie bună, ce poate da, după aceea cam pînă în trei luni Putici să convoace conferința și să-i raporteze despre rezultat și după aceea să se treacă organele școlii de parochii ca să continue lucrările pentru zidirea școlii; vre-o câțiva parochieni au și plătit. Și cine n'a convocat nici pînă astăzi acea conferință și cine nu i-a raportat? acela e protopopul Putici; ear președintele comitetului parochial Rotariu tace și consimte cu Putici, școlile stau să cadă, face impresiunea ca și când acești doi domni le-ar fi condamnat la moarte; acești domni nu fac școală, dar fac institut de bani nou românesc în Timișoara, așadar vor ave feranți români dimprejurul Timișorit și mai multă ocaziune a face datorii.

Aceste fapte și purtarea lui Rotariu și Putici nu convine unei mare părți a inteligenței române din Timișoara, cari sunt și acționari la „Timișiana“ și parochieni la parochia Timișoara-fabric cea cu școlile desparate și când astfel de purtare a lui Rotariu și Putici face obiect de discuțiune între inteligența română, poate că știe Rotariu și

Putici că nu-i calomniează nime, petrec cu atențiune a faptelor publice nu e calomniare; cine voește ca lumea să nu petreacă cu atențiune faptele sale, acela nu să facă director de bancă, nu să facă paroch, nu să facă protopop, nu să facă președinte la comitetul parochial, acestea sunt oficii publice și sunt supuse censurei publice; ce fac Rotariu și Putici ca oameni privați în casele lor, cum își administrează averile lor, — nu interesează pe nime, nime nu le are grija. Un parochian și acționar.

DIN ROMÂNIA.

Sinuciderea colonelului Mareș.

Sâmbătă, pe a orele 10 dimineața, colonelul Mareș, fost secretar general al ministerului de războiu, s'a sinucis în cabinetul său de lucru dela corpul II de armată. Nefericitul și a tras un glonte de pistol în timpla dreaptă rămânând mort pe loc.

La orele 8 dimineața colonelul Mareș s'a dus ca de obicei la serviciu, unde a primit numai pe oficerii de serviciu, fără a voi să vadă însă pe nici o persoană străină. Subalternii săi i-au lăsat foarte multe hirtii spre rezolvat. Colonelul le-a rezolvat ca de obicei, și la orele 10 a sunat, chemând pe ofiserul de serviciu cărnia i-a dat îndărăt hărțile rezolvate. Acesta le-a luat și a eșit. N'a apucat însă să închidă bine ușa, și o puternică detonătură răsună în cabinetul colonelului. Oficerul se reîntoarce și găsi pe colonelul Mareș căzută cu un pistol de campanie în mîna, și cu figura plină de sânge, care părea că curge din toate părțile capului. Imediat se dete alarmă.

Un medic militar ce se afla la corpul II de armată fu chemat imediat. Însă nici un ajutor nu mai era util de oare-ce colonelul era mort. Își trăsese un glonte de pistol în timpla dreaptă. Glonte de trăhătușe creierul, eșise prin timpla și se isbise în peretele camerei, de aceluși loc unde stă.

A sosit apoi dl colonel Hotu, comandantul pieței, care a dispus transportul la spitalul militar a corpului nenorocit colonel.

La orele 11 și jum., cadavrul a pus pe o targă, ținută de doi soldați dus în camera mortuară a spitalului, unde a fost pus în ghiață. Causa pentru care cadavrul colonelului Mareș a fost transportat la spitalul militar, este că fașa sa nu știa nimic despre tristul său eșit și durerea ar fi fost prea mare pentru soția și frații săi. Colonelul Mareș unul dintre cei mai buni oficeri de armie din țară. Numai prin meritele reșise să avanseze la gradul de colonel și să ocupe situațiuni înalte ca aceea de secretar general al ministerului de războiu. A tualmente colonelul Mareș era comandantul brigăzei de artilerie din corp de armată. Sinuciderea colonelului Mareș propriu zis nu are nici o cauză. E datorate stărei mentale a sinucisului. Rastenic în gradul cel mai înalt, din persecutat de gândul sinuciderii și era să termine astfel. Colonelul Mareș mai încercat să se sinucidă odată la batalionul militar, unde era în curs, însă împedicat la timp.

Dl comisar reg. Polizu a fost însărcinat să facă cercetări asupra sinuciderii. Colonelul nu a lăsat nici o scrisoare. Defunctul obținuse un concediu și astăzi trebuia să plece la Worishofer.

Sentința în procesul fraudelor.

Dl D. A. Mavrodin, prim-președinte al Tribunalului Ifov, Secția I, a pronunțat Sâmbătă după amiază la orele 6 fără un sfert, următoarea sentință în procesul fraudelor dela finanțe.

Sunt condamnați:
Alexandru Parisianu la 5 ani închisoare corecțională și 2000 lei amendă;
Vasile Dumitrescu 4 ani închisoare corecțională;

trece și discuția încă tot mai urmează. În urmă sfârșește, dar vremea fiind înaintată, președintele suspende ședința pe 10 minute.

Sună clopoțelul. Ședința începe din nou. În sală tăcere adîncă. Toate privirile sunt ațintite spre un singur punct, banca în care șede Dr. Vlad. E singur, străin între mulțimea de deputați. Un singur prietin are: deputatul slovac, ascetul preot Kollar, care șede la spatele lui și-l îmbărbătează. Parcă Dr. Vlad ar avea lipsă de îmbărbătare! Noi cești de pe galerii ne reținem chiar și răsuflarea.

— Vorbesc care reprezentantul unei direcții noi, — începe Dr. Vlad. Vocea-l e ca de oțel. Nu tremură, nu slăbește, — ca deputatul unui partid, care de multă vreme n'a fost reprezentat în parlament...

Deputații și izbucnesc în strigăte sgomotoase. — „Nici nu va fi în veci!“ — îi strigă toți din toate părțile.

— Știi, frate! — ni-a spus mai târziu Kollar, — când am văzut că deja la a treia vorbă te întrerup, eram convins că-ți rîu de noi. Am dus un „druck“ teribil; fiecare moment așteptam să ne dea afară.

Dar Dr. Vlad nu se lăsa intimidat. Urmează cu curaj.

— Alegerile viitoare vor dovedi că da, vom fi reprezentanți aici în număr de cel puțin 18—20, ori ce veți face!

Strigătele izbucnesc din nou, cu pu-

tere îndoită, repetându-se mereu. Președintele Apponyi sună mereu. Se poartă foarte corect, foarte imparțial.

Și în fața acestui uragan de voci turbate, Dr. Vlad stă singur, dar stă neclătit ca o stîncă în mijlocul valurilor spumegânde. Numai poporalii îi dau din vreme în vreme dreptate.

Când spune că la alegerile dietale alegătorii români prin baionete au fost opriți să meargă la urnă, dreapta protestează energic, dar Rakovsky le strigă ironic:

— Drept aveți! Un singur jeandarm nu vezi la alegerile noastre!

Ei dar și Dr. Vlad are pentru fiecare întrerupere câte un răspuns nimerit.

Ciudat lucru! Dintre guvernamentali mai turbați erau cei cari reprezentau cercuri românești, iar dintre kossuthiști aceștia erau mai concilianți.

— Ei, lăsați-l să vorbească! — își îndemnau aceștia vecinii. — E om nou; trebuie să-l respectăm principiile. Bărbația lui trebuie să vă impună!

Vázsonyi, unicul deputat democrat în dietă, de repetate ori dă semne de aprobare vie, mai ales când vorbește de sufragiu universal și greutatea cari apasă poporul român.

Dreapta liberală a devenit ca prin farmec patriotică. Vrea să-și dovediască patriotismul așa față de un singur bărbat.

— D-voastre vă laudați că ați introdus în țară instituții liberale! Ei bine, instituții li-

berale sunt instituțiile de comiși-supremi, pretori...

— Dar sunt de lipsă! — îi strigă din dreapta!

— Da, totul e de lipsă ce asigură liberalismului puterea zilii! — ripostează Dr. Vlad între aplauzele opoziției.

Desele întreruperi nu-l scot din ogașe. Ferm, precum a început, își continuă și sfârșește vorbirea, încheiând cu declarația că nu ia la cunoștință vorbirea de program a ministrului-președinte.

Guvernamentalii îl aplauzează ironic, opoziția sincer. Pe coridoare se formează în jurul lui Vlad grupuri mari. Hieronymi, fostul ministru încă se apropie și ascultă.

Românii suntem mândrii de debutul primului nostru deputat național; așa poftă ne vine să-i strigăm un puternic: „Frațiască Dr. Vlad!“ Dar nu putem. Ne mărginim să-l strângem mîna.

— Sunt încântat! — ne zice la masa slovac Kollar. — Vlad are mai multă bărbăție, decât noi toți. Bucurați-vă domnilor. Dr. Vlad e prima rîndunică. Vine primăvara!

Atata senin e în vorbele acestui preot însutletit. Ne încălzim și noi. Ne ride inima de bucurie, și veselii ne gândim la viitor.

— Vine primăvara!

KOHN JÓZSEI

tinichgiu de lux și clădiri, aranjează canalizare și apeduct.
Arad, Andrassy-tér 13. — Telefon Nr. 333.
 La șase expoziții a luat premiul I. La Paris, în 1883 distins cu stipendiu al statului.

P. T. Public!

1021 5-10

Prăvălia mea de tinichele mi-am aranjat-o în palatul al bisericii Minorităților unde am magazine cu mezzanin și suterane; aranjament nou, modern, având ori ce obiecte artinător branșei acesteia; calitate escelentă, invenții noi.

Atelierul în Batthyány-utca 32, casa proprie. Telefon 321 (Primesc aici și elevi.) Dulapuri pentru ghiață, la casă și pentru cărciumari și măcelari; moderne și invențiile mai recente; cu ghiață puțină recește ecclent. Primesc aranjarea de apeducte și băi la casă, atât în loc, cât și în provin.

Primesc și execut tot felul de ornamente și rari de tinichea, acoperișuri, mansarde ornamentate, ferestre pe acoperișuri și acoperișuri de turnuri.

Vase vechi se primesc pentru a fi smălțuite. Magazin mare de felinare pentru țărăni.

Magazin pentru vase de bucătărie.

5040/1903 tkvi sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. tvszék mint tkvi hatóság közliré teszi, hogy Kádár Molssa végrehajtatónak Muntyan luonné végrehajást szenedő elleni 35 kor. 80 fillér tökékövetelés és jár. fránti végrehajási ügyében az aradi kir. törvényszék területén levő Kurties községben fekvő kurtiesi 294 számú telek-jegyzőkönyvben A+2 sor 338 hrsz. alatt foglalt ingatlanságra az arverést 800 korona ezennel megállapított kikialtási árban elrendelte, és hogy a tettebb megjelölt ingatlan az 1903. évi augusztus hó 10 napján délelőtt 10 órakor Kurties községében megtartandó nyilvános arverésen a kikialtási áron, de 24 koronán alul eladatni nem fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 80 korona — fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42 §-ában jelölt árfolyammal számított és az 1881 évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt I. M. rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikialtított kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, 1903. évi június 10-án.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,
kir. tszéki bíró.

1028 1-1

KALMÁR JÓZSEF mechanic.

Recomandă

Bicicletele

sale de cea mai bună calitate.

Are în deposit gumă interioară și esterioră de prima calitate, și tot felul de părți constitutive d'ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție efeptuiește 975 28-

Reparaturi de biciclete, instalări de sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salaș nr. 2. Telefon nr. 242.

LEDERER LIPÓT.

Str. Deák-Ferencz Nr. 30 (Casa Icl).

Aduce la cunoștința on. publicii în magazinul său se află 1018 €

TOT FELUL DE MASINI DE CUST

de la 32 fl.

în rate săptămânale și lunare.

Tot în atelierul sus numit se primesc reparaturile de mașini de cusut și sigăsece tot felul de aparate.

Cel mai efitin isvor de cumpăare din Arad.

Juvaericeale,
bucăți de aur și argint (frănte)
bilete de amanet
cumpăra pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte 1005 19

Deutsch Izidor,

orasornicar și juvaergiu
Arad, Strada Templom.
— Telefon nr. 438. —

Concurs.

Pentru ocuparea postului de COMP-TABIL la „CASA DE PASTRARE“ societate pe acții din Sassa-montana, să scrie concurs pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar anual 1600 coroane;
2. Cortel natural în casa institutului și
3. Tantiema statutară.

Recurenții au să ș înainteze petițiile lor provăzute cu documentele despre calificare și praxa de până acuma până la 15 August a. c. la direcțiunea institutului.

Alesul are să-și ocupe postul în timpul cel mai scurt posibil după alegere.

Din ședința consiliului comun, ținută la 8 Iunie st. n. 1903.

1023 3-3

Direcțiunea.

Piane, pianine și note musicale

se găsesc în depositul meu inflințat în anul 1850 cu prețurile cele mai moderate, la dorință în rate, eventual pentru

inchiriat cu luna.

Pianele mele sunt din fabricile: Bösendorfer, Erbar, Heffmann, Kern, Krämer, Koch și Korselt, Luner Lyra, P-trof, Prosch, Schnabel, Stolzhammer, Stingl, Schweigheffer, Th k și Wezely.

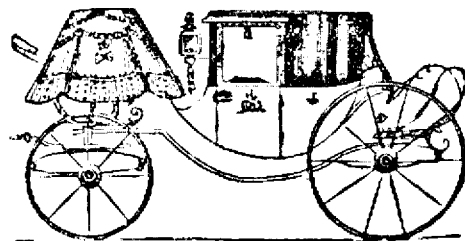
— Primesc reparări și acordări de piane —

În biblioteca mea de imprumutare taxa lunară pentru citit este 160 cor. pe lună. De volum 10 fleri.

IOSIF CRISPIN
Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 28.
962 13-20 Nr. telefonului 35.

Trăsuri gata la dispoziție.
Lucru de gust, prețuri moderate.

Comande din provința se efeptuiesc prompt și grabnic.

Primește fabricarea de trăsuri, calese și căruțe corespunzătoare tuturor recerincțelor moderne, pe lângă ezecutie de gust. Primește d'asemeni tot felul de reparaturi, și toate lucrările ce se țin de lustruire, pe lângă prețuri moderate. — Se recomandă mai ales atenției și părinirii prea st. domni proprietarii de pământ.

990 8-25

Tary Béla

— fabrică de trăsuri —
— și atelier de lustruire. —

Arad, Boros Béni-tér nr. 10.

Neubauer Manó

antreprenor de zidiri,

ARAD.

strada Kossuth (vis-à-vis de casarma honvezilor.)

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 411. —

Am mai multe însărcinări pentru zidirea pivnițelor de vin cu cement și beton de fer, prin urmare imi permit a atrage atențiunea onoratului public asupra acestui nou sistem de pivnițe foarte corespunzător.

Primesc spre efectuare

Pivnițe și buți de vin,

din cement-beton sistem cel mai nou, construcții din cement-beton, edificării turbina și jilip pe lângă prețuri favorabile, pe lângă garanția și condițiuni de plată ușoare.

La dorință escurg la fața locului.

Planuri și preliminar de spese fac gratuit.

1016 5-15

Cu distinsă stimă:

NEUBAUER MANÓ.